

Stambuldan hat

Category: Goşgular, Kitapcy, Sözler
написано kitapcy | 23 январь, 2025
Stambuldan hat STAMBULDAN HAT

Ezizim,
bu haty ýatyp ýazýaryn.
Ýadaw men. Aýnada gördüm ýüzümi.
Göm-gök men.
Özüme meñzeş däl özüm.
Sowuk.
Ýeriň-gögüň gaçdy gyzgyny.

Hepdede otuz lir oduna gidýär.
Ýangyjyň bahasy galdy ýokary.
Koridorda ojuk-bujuk iş etdim,
iş etdim egnime atyp ýorgany.

Yzyna gulak sal, aýnalar döwük,
ramalar bolsa gidipdir çişip.
Diwarda jaýryk kän, potolok çüýrük,
indi açylmaýar könelen işik.

Bu jaýda ýaşamak asla mümkin däl,
agtarmaly boljak başga bir tünek.
Emma pul kän gerek.
Eý, waý, bagyşla, bu gürrüňler saňa näm üçin gerek!

Keýpiň gaçar. Emma özüňden başga
kime aýdyp bereýin men derdimi?
Ezizim, bu ýerik bahym ýaz gelip,
aýazlaryň beräýsedi merkini.

Afrika tiz-tizden düýşüme girýär.
Alžirde boldum men. Howa yssydy.
Gülle degdi meniň çat maňlaýymdan,
gany köp akdy-da, gaçdy ysgynym.

Şonda ölmän galyşyma haýran men.
Garradym öýdýäein, galmandyr eňkam.
Entek men ýetemok kyrk ýaşyma-da
Garradym öýdýärin, aşypdyr aňkam.

Şeýle diýsem, gatyrganýar adamlar.
Adamlar berýärler öwüt-nesihat.
Bagyşla, gutardym, keýpiňi bozar
bu ýakymsyz habar, bu ýakymsyz hat.

Çehowyň «Ýeňlesi» boýunça film
edenmişler, okadym bir gazetde,
Parižde köp adam gowy görüpdür
film şowly çykandyr-da, elbetde.

Kim günäkär? Şol ýeňlesje heleými?
Doktor gowyn ony söýýärin örän.
Emma doktor eşek. «Kim iň betbagt,
kim günäkär?» diýip, men sorag berýän.

Paragwaý ýurdunyň aýdymalaryny
eşitdim arada men hem efirden.
Tikenli kagyza ýazylanmyşyn,
döredilip yşkdan, günden hem derden.

Olar ajy, ýöne umytdan doly.
Paragwaý aýdymy gelýär hoşuma.
Bir hat iberipdir maňa Adwiýe.
Men-ä haýran bu aýalyň bolşuna.

Göresi gelýärmiş, unutmaýarmyş.
Ynanmak mümkin däl diýýän zadyna.
Köp ýyl bäri – seniň gideliň bäri
men düşmedim Adwiýäniň ýadyna.

Öýüme gelmedim, göýä ikimiz
tanyş däl dek. Diňle, ýene-de bir zat.
Bir baýram ertiri köçede duşdum,
beýlesine öwrüläýdi bada-bat.

Gördi ol, görmedik bolan bolsa-da,
joradyk bie mahal, aýtsam aýygyn.
Dostluk bir daragtdyr, eger gurasa,
gaýdyp gök öwüsmez, bilip goýaýgyn.

Men jogap ýazmadym ýazan hatyna.
Näm üçin ýazaýyn? Eger ol öýe
gelse, näme hakda gürrüň edeýin!
Bir ýat adam bolup gitdi Adwiýe.

Duşmany däldirin, bagtly bolsun,
äre çykanmysyn bir barly kişä,
ýöne keselmişin, was-wasmysyn ol.
Adwiýäniň äri sagalsa käşgä.

Hat ýazyp otyrkam, ýerimden turup,
görüp geldim ýatan perzendimizi.
Uklapdyr, derläpdir, çala hor çekýär.
Üstüni-de ýapdym. Gyzylja ýüzi.

Radio ýaramaz habar getirdi,
Öläýipdir Iren Žolio Kýuri.
Bu gyzyň ejesi Mariýa hakda
okamaga kitap beripdi biri.

Kitapda iki gyz hakda diýilýär:
aksowult sarysaç iki sany gyz
antik heýkel ýaly gelşikli närse,
bu sözler ýadyndan çykjak däl hergiz.

Indi bolsa şol gyzlaryň biri ýok,
uly adam, alym, jahana meşhur.
Onuň şol aksowult sary saçlyja
gyzy janly ýaly göz önümde dur.

Bu ölüme öten agşam gynanyp,
azajyk agladym, bu bir täsinlik.
Eger-de bir adam şeý diýse oňa
takdyry-geljegi önünden bilip:

«Iren, sen öläýseň, Stambuldaku
tanamaýan bir aýalyň eňrärdi».
Şonda Iren gözlerini giň açyp,
bu söze, elbetde, geňirgenerdi.

Ärine hat ýazyp, onuň derdini
paýlaşmakçy bolmak... beýtmek ýagşymy?
Nirä ýazjak? Pariž. Köçesi haýsy?
«Žolio Kýuri» diýsem gowşarmy?

Olardan ýene bir ýazyjy adam
ölüpdir. Sen ony tanaýan dälşiň.
Gojalan egoist, tüýs garasöýmez,
(bu adam hem milletiň bir dälisi).

It hem pişik eken halaýan zady,
Eger özüniňki bolsa olar-da,
Interwýu beren eken ölmänkä,
diýenmişin: jynym ölüm-gabyrda.

Goja ölüminden gorkan bolarly,
Gazetde çap edilipdir suraty.
Mamamyza telpek geýdiräýseler,
şol goja ýazyja meňzejek gaty.

Ýalňyz özi, gurap sap-sary bolan.
Görgülä heý biri aglaýarmyka?
Mamamyza meňzeş bolany üçin
ol goja ýüregim awaýarmyka?

Dünýäde bir özi bolany üçin
ýüregim awaýar garry ýazyja.
Emma Iren Kýurä gynanyşym dek
gynanamok men-ä ýazyjy goja.

Irene ýüregi awan adamyň
ýüregi awaýar onuň ärine,
çağa-çugasyna, tutuş jahana.
Gitdi gözel adam gabryň törüne.

Seniň üçin bir ýakymly habar bar:
ýalta ogluň indi okaýar oňat,
galtaman sözleri saýgarýar gowy:
jaý, ber, agaç, daýy, suw, möjek, ýel, at.

Bir zat bilen deňeşdirýär her harpy,
«A» harpy jaýmyşyn, «T» harpy palta.
«W» harpy garynmyş, ýöne gorkym köp,
oňatja bolsa-da, azajyk ýalta.

Iş tapjak bolýaryn oglumyz üçin,
Gyz bolan bolaýsa, gaýgy etmezdim.
Özlerine mydam iş tapýar gyzlar,
Nämä güýmenmeli ogul perzendim?

Tomus bir gelsedi. Tomus geler-le.
Hatym uzyn boldy tamam edýärin.
Saglygyňa seret, hata jogap ýaz.
Köşeşdirme meni, mährihan ärim.

Sensiz haraba men, şony bilip goý,
saglygyňa seret, bolýar, hoş onda.
Nalyşymy unut, meni unutma.
Hökman hat ýaz, şu hat saňa gowşanda.

1956.

* * *

Gara basan tokaýjyk. Garaňky gije.
Berýozalar bolsa otyr irkilip.
Men gadam urýaryn, kalbymda gaýgy,
dostum nirede sen, eliň ber gelip?

Aýyň nury düşýär garyň üstüne.
Barha agyr bolýar keçe ädigim.
Kalbymdaky aýdym nire çagyryýar?
Barha haýal bolýar ädýän ädimimm

Alnymda näme bar? Watan, ýaşlykmy?

Ýa şu ýyldyzlaryň şöhesi barmy?
Bir ýyly äpişge ünsümi çekýär,
Berýozalar ap-ak, äpişge sary.

Şol öýden bir adam meni çagyrsa,
diýse: «Daýy, üşäp ýörme, gel bäri».
Barardym, öýdäki adamlara hem
hormat bilej egerdim öz kellämi.

Şu gün köne hasap bilen täze ýyl.
Bakýaryn tokaýyň garly ýazyna.
Ogluma iberen oýunjaklarum
gowuşmandyr, şu gün geldi yzyna.

Ýük maşyny dur stoluň üstünde,
towlanmansyr onuň pružinasy.
Ak gämi legende ýüzüp bilmändir.
Kalbymyň öňküden artdy gussasy.

Gar päkize. Basgylasam owranýar.
Ýumşaklyk bar täze ýylyň garynda.
Öten agşam öldi tanyşym Berut,
pahyr öldi on ikiniň ýarynda.

Bir kitaby bilen halyçasyny
maňa sowgat berip gitdi görgüli.
Elden ele geçer durar kitaby,
Halyça başyndan geçir ýüz ýyly.

Bir şäher bar ýedi baýryň üstünde,*
Ol ýerde ýarym bar meniň, elbetde.
Ölüm hakda pikir etmek utanç däl,
utanç däl ölümden heder etmek-de.

Adamyň kalbynda bir täsin güýç bar,
ol täsin güýç hemmämize bellidir:
bilip irde-giçde öljekdigini,
ýaşap ýörmek edermenlik dälmidir?

Alnymda näme bar? Watan, ýaşlykmy?
Ýa şu ýyldyzlaryň şöhlesi barmy?
Ölümden aňyrdan hiç bir oba ýok?
Baýram ogly,** seniň sözleriň dogry.

Gar basan berýoza tokaýjygyndan –
ukuly tokaýdan men ýöreyärim.
Gijäniň bir wagty, özüm hem ýalňyz.
Tümlük, ýöne hemme zady görýärim.

Beýläme dolansam, tokaýdan çyksam,
ýol bardyr. Ol ýerde ýagtydyr howa.
Ýigrimi baş kilometr daşlykda
nur saçyp durandyr, ägirt Moskwa.

1956.

Nazym HIKMET.

* Ýedi baýryň üstündäki şäher – Stambul.

** Baýram ogly – Azerbaýjan işçi rewolýusioneri Aly Baýramow,
ony 1919-njy ýylda interwentler atyp öldürdi.

Terjime eden: Allaberdi HAÝYDOW. Goşgular